

2021-07-13

500-5996-21

Miljödepartementet
e-post m.registrator@regeringskansliet.se

Ärenden om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Miljödepartementets diarienummer M2018/00217 och M2018/00221

Sammanfattande synpunkter

Enbart utifrån miljöbalkens prövningsbestämmelser bedömer länsstyrelsen att en utökad mellanlagring kan prövas för sig som ett enskilt ärende.

Länsstyrelsen anser dock att en prövning av mellanlagringen som ett enskilt ärende i detta läge skulle innebära betydande problem och risker utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv. Inlämnade handlingar och yttranden berör och utgår från helheten i slutförvar av använt kärnbränsle, med samtliga ingående delar.

Länsstyrelsen bedömer det svårt att i efterhand separera de olika delarna på ett sådant sätt att rättssäkra prövningar kan säkerställas. Det försvårar också berörda myndigheters och allmänhetens insyn i verksamheten. Förutom osäkerheter i själva prövningsprocessen föreligger också risk för otydligheter vid genomförande och uppföljning av ställda krav i tillstånd.

Kort redogörelse för ärendet

Regeringen ska avgöra frågan om tillåtligheten till anläggningarna i slutförvarssystemet utifrån miljöbalken och utifrån lagen om kärnteknisk verksamhet. Slutförvarssystemet inkluderar flera anläggningar. Det har i ett tidigt skede bedömts att en samordnad prövning ska genomföras. Vid Centralt mellanlager för använt kärnbränsle (Clab) i Oskarshamn planeras för en utbyggnad med en inkapslingsanläggning, där mellanlagrat använt kärnbränsle ska kapslas in på platsen och efterhand därefter kunna transporteras på ett säkert sätt för slutförvaring. Under tiden prövningen pågått har det framkommit att det befintliga mellanlagret i Clab inte räcker till för det ytterligare kärnbränsle som uppkommer i de svenska

2021-07-13

kärnkraftverken. Detta innebar att Svensk Kärnbränslehantering (SKB) lämnade in ett tilläggsyrkande till ansökan under år 2015 om att öka mängden som får mellanlagras från 8 000 till 11 000 ton. Den ökade lagringsmängden kan åstadkommas genom att sönderdela hårdkomponenter samt att lasta om använt kärnbränsle till kompaktkassetter. Ansökan, miljökonsekvensbeskrivningen, den tekniska beskrivningen med flera handlingar ändrades utifrån detta yrkande. Den 23 januari 2018 lämnade mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt yttrande i målet (M1333-11) till regeringen inför ställningstagande avseende tillåtligheten.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen Kalmar län är tillsynsmyndighet utifrån miljöbalken för verksamheten vid Clab. Länsstyrelsen har också som uppgift att yttra sig som företrädare för det allmänna miljöintresset i prövningen av utbyggnad av systemet för slutförvaring av kärnbränsle och kärnavfall.

Av ansökan framgår att inkapslingsanläggningen planeras att drivas integrerat med Clab. Vissa tekniska lösningar och olika miljöaspekter som kylsystem, reningsutrustningar, dagvattenhantering etcetera planeras vara gemensamma. Den ökade mängden använt bränsle i bassängerna kräver bland annat ett större kylbehov för att upprätthålla säkerheten. Detta planeras lösas och säkerställas genom de ombyggnationer och tekniska lösningar som sker vid utbyggnad av inkapslingsanläggningen. Vilket innebär att det för hela systemet är mest fördelaktigt att pröva anläggningarna i ett sammanhang.

Fråga är dock om det utifrån miljöbalkens regelverk är nödvändigt att prövningen sker samordnat. Mycket av tekniken för att lyfta upp och packa om bränslet finns på platsen. Anläggningen och den utökade verksamheten vid Clab bedöms vara så avgränsad att väsentliga miljöeffekter kan bedömas, och förändringen bedöms i sig inte innebära så omfattande förändringar i processer eller sådana ökade utsläpp att en samordnad prövning är absolut nödvändig. Därför, strikt utifrån miljöbalkens bestämmelser om prövning och utifrån de faktiska förutsättningarna vid verksamheten, anser länsstyrelsen att det kan vara möjligt att pröva utökad mellanlagring i Clab som ett eget ärende.

Vi ser dock att ett sådant tillvägagångssätt kan innebära betydande problem och risker. En av grundförutsättning har varit att hela slutförvarsfrågan ska hanteras i en prövning som ett sammanhållet system och utifrån detta har ärendet processats. Alla

2021-07-13

ställningstagande och överväganden som har gjorts av olika parter, samt även förhandling i mark- och miljödomstol, har utgått ifrån den förutsättningen.

Det är också nödvändigt att bedöma om det rent praktiskt är möjligt och lämpligt att en uppdelad prövning sker. Underlaget i prövningen är mycket omfattande. Länsstyrelsen anser att det kan föreligga betydande svårigheter att lyfta ut handlingar avseende enbart utökningen av lagringskapaciteten i Clab, med annat än att en ”ny” ansökan enligt miljöbalken måste sammanställas, bedömas och presenteras. Vid den slutliga prövningen måste det tydligt framgå vilket underlag och vilka frågor som föreligger och behöver regleras utifrån miljöbalkens hänsynregler. Länsstyrelsen anser också att en sådan uppdelning kan medför problem vid tillsyn och uppföljning utifrån miljöbalkens bestämmelser såväl för anläggningsägare som för tillsynsmyndigheter.

Vidare har en ambition i prövningen av slutförvarssystemet varit att allmänheten ska ges goda möjligheter att ha insyn i processen och få lämna synpunkter, vilket är av stor betydelse för att få en rättssäker prövning av systemet. Länsstyrelsen bedömer att denna tydlighet och öppenhet kommer att försvåras om frågan om utökningen av Clab bryts ut från helheten.

Avslutningsvis vill länsstyrelsen framhålla att det för Oskarshamn kommun och för länet är viktigt att prövningen av slutförvarssystemet fullföljs. Kunskap, engagemang och ansvarstagande från olika parter har varit viktiga förutsättningar för arbetet hittills. Om dessa förutsättningar försämras skulle en framtida lösning för Sverige försvåras avsevärt.

I detta ärende har landshövding Peter Sandwall beslutat efter föredragning av miljöskyddshandläggare Lotta Bohman.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Miljödepartementet

m.registrator@regeringskansliet.se

103 33 STOCKHOLM

anna.sanell@regeringskansliet.se

Yttrande över Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärendet om tillståndsprovning enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall

M2018/00221/Ke

Ärende

Länsstyrelsen i Kalmar län har getts tillfälle att yttra sig över ovan nämnda kompletterande yttrande från Svensk kärnbränslehantering AB.

Bakgrund

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) har via Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och dess föregångare Statens kärnkraftinspektion gett in följande ansökningar till regeringen om tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen):

- Ansökan om tillstånd till uppförande, innehav och drift av inkapslingsanläggning och centralt mellanlager för använt kärnbränsle vid Simpevarp, Oskarshamns kommun samt
- Ansökan om tillstånd till uppförande, innehav och drift av en kärnteknisk anläggning för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall vid Forsmark, Östhammars kommun.

Dessa ansökningar har remissbehandlats och granskats av SSM som 2018-01-23 överlämnat dem till regeringen tillsammans med ett yttrande (M2018/00221/Ke).

SKB har enligt skrivelse från Miljö- och energidepartementet (2018-06-01) givits tillfälle att yttra sig över Mark- och miljödomstolens (MMD) yttrande avseende tillåtlighet enligt miljöbalken för anläggningarna i de delar som har relevans för

ärendet enligt kärntekniklagen samt att inkomma med förslag på sådana särskilda villkor som regeringen kan meddela i samband med beslut om tillstånd enligt kärntekniklagen. SKB har även enligt senare skrivelser från departementet givits tillfälle att yttra sig över yttranden och skrivelser från Torbjörn Åkermark, Peter Szákalos med flera, Naturskyddsföreningen och MKG, Herbert Henkel och Nils-Axel Mörner samt SSM.

Sammanfattning av SKB:s synpunkter

SKB anser att det övergripande resultatet av genomförda kompletterande studier och analyser är, att den viktigaste slutsatsen i säkerhetsanalysen är oförändrad. Ett slutförvar som byggs enligt KBS-3-metoden i Forsmark är långsiktigt säkert och uppfyller SSM:s krav på säkerhet efter förslutning. Därmed kan regeringen ge tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle enligt KBS-3-metoden.

SSM har identifierat ett fortsatt utvecklingsbehov som kopplar till platsanpassning och fortsatt detaljering av Kärnbränsleförvarets utformning och dess långsiktiga utveckling. SSM:s sammanvägda bedömning är dock att dessa frågor inte påverkar grunderna i det av SKB redovisade slutförvarskonceptet eller möjligheten att inför ett idrifttagande visa uppfyllelse av SSM:s krav på strålsäkerhet. Utvecklingsbehovet bedöms av SSM vara hanterbart med rimliga kommande åtgärder under en fortsatt stegvis prövning enligt kärntekniklagen och SKB bedöms ha möjlighet och förmåga att genomföra det arbete som behövs. I sitt yttrande tillstyrker SSM därför att tillstånd enligt kärntekniklagen ges till Kärnbränsleförvaret.

Sammantaget finner SKB att det finns förutsättningar för regeringen att ge tillstånd till Kärnbränsleförvaret i enlighet med SKB:s yrkande därom.

SKB konstaterar vidare att SSM tillstyrkt de yrkande som framställts avseende Clab och Clink och att det finns förutsättningar att meddela tillstånd för dessa.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen delar SKB:s slutsatser och anser att det finns förutsättningar för regeringen att lämna tillstånd enligt kärntekniklagen.

De som deltagit i beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschef för Tillväxt- och miljöavdelningen Eva Brynolf, efter föredragning av chefen för Miljöenheten Åsa Axheden.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Du hittar information om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Miljödepartementet

103 33 STOCKHOLM

m.registrator@regeringskansliet.se

lina.osterberg@regeringskansliet.se

Yttrande över Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärendet om tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall

M2018/00217/Me

Ärende

Länsstyrelsen i Kalmar län har getts tillfälle att yttra sig över ovan nämnda kompletterande yttrande från Svensk kärnbränslehantering AB.

Bakgrund

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt ("domstolen") lämnade till regeringen den 23 januari 2018 yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ("SKB") ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

I skrivelser den 1 juni 2018 har SKB beretts tillfälle att komplettera ärendet i enlighet med de brister som mark- och miljödomstolen har identifierat, inkomma förslag på särskilda villkor enligt 17 kap. 7 § miljöbalken samt yttra sig över de synpunkter som inkommit till regeringen (aktbilaga 4-7, 10-16, 18-19c och 21). SKB har därefter fått del av en skrivelse från Herbert Henkel och Nils-Axel Mörner daterad den 16 juni 2018 (aktbil 25) samt presentation från Peter Szakálos m.fl. daterad 30 oktober 2018.

Sammanfattning av SKB:s synpunkter

SKB har utfört kompletterande utredningar avseende de korrosionsprocesser och andra processer som domstolen anger i sitt yttrande till regeringen. Den beräknade stråldosen efter förslutning, med beaktande av resultaten av dessa utredningar, understiger den dos som svarar mot riskkriteriet i Strålsäkerhetsmyndighetens ("SSM") föreskrifter SSMFS 2008:37 om skydd av människors hälsa och miljön vid

slutligt omhändertagande av använt kärnbränsle och kärnavfall. Utredningarna bekräftar alltså SKB:s tidigare redovisade slutsats, att ett slutförvar som anläggs på cirka 500 meters djup i berget i Forsmark i enlighet med KBS-3-metoden är långsiktigt säkert. Konsekvenserna av strålning för människors hälsa och miljö kommer att bli obefintliga eller i vart fall så små att de inte kommer att kunna mätas. Därmed är den sökta verksamheten förenlig med försiktighetsprincipen och kravet på att använda bästa möjliga teknik.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen delar SKB:s slutsatser och har under förhandlingar i Domstolen redan bedömt att verksamheten uppfyller de krav som kan ställas på tillåtligheten.

De som deltagit i beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschef för Tillväxt- och miljöavdelningen Eva Brynolf, efter föredragning av chefen för Miljöenheten Åsa Axheden.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Du hittar information om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på www.lansstyrelsen.se/dataskydd